

## Dagbogsblade fra Kina og 16. int. biologiolympiade, juli 2005

Ved deltagerne:

Mads Meldgaard Jensen, student fra Helsingør gymnasium

Christina Haugaard Rasmussen, student fra Amtsgymnasiet i Sønderborg

Sidsel Hyldgaard Støy, student fra Risskov amts gymnasium

Sisse Clausen Nørgaard, student fra Tønder gymnasium



### **Torsdag den 7. juli: Besøg på Danfoss, Wuqing -80 km øst for Beijing**

Vi vågnede nu for første gang op i den overvældende storby, Beijing. Planen for i dag var, at vi skulle besøge den danske virksomhed Danfoss. Da vi blev samlet op af bussen der skulle køre os til Danfoss, fik vi en IBO-guide med ved navn Andy, som mest af alt skulle hjælpe Anders og Charlotte med at få tilladelser til at filme osv.

Klaus Tønnesen, general manager i Danfoss Beijing, bød os velkomne på Danfoss. Han gav her et foredrag om hans egen og fabrikkens historie i Kina. Klaus Tønnesen er uddannet ingeniør fra Ålborg og har arbejdet 6 år hos Grundfoss. Han har nu været ansat hos Danfoss i Kina i 4 år.

Danfoss flyttede for første gang noget af produktionen til Kina i 1995 hvor de i første omgang lejede en fabrik. I 2001 startede man så byggeriet af egen fabrik på de 50.000 m<sup>2</sup> de havde købt. Efter at have udvidet to gange mere, fik de i 2004 pladsmangel, hvilket de slet ikke havde regnet med da de købte jorden.



*På besøg på Danfoss i Wuqing – en dansk fabrik i Kina*

Det største formål med at komme i Kina var for Danfoss at lave et marked for radiatortermostater, da regering her efterhånden fik mere vægt på energi til varme m.m.. Men generelt har Danfoss 3 hovedområder: Heating - Motionskontrols (fx frekvensomformere) – Kølesegment: vigtigst i Kina! Han fortalte specielt en historie om produktion nemlig af køleventilen, som nedstammer helt tilbage fra Mads Clausens (omkr. 1933) ventil i kølesystemer. Netop denne ventil er Danfoss' topproduktion med Kina som det største marked.

Et af problemerne med markedet i Kina er kopiproducter, som der findes utrolig mange af, og som sælges til en langt lavere pris end originale Danfoss-produkter. Kinesere begynder dog efterhånden også at kunne konkurrere på kvalitet og ikke kun på pris.

Lønnen for de kinesiske fabriksarbejdere er på lidt under 10 kr., hvoraf 5% ca. går til skat. Fra dette betales på Danfoss også frokost, sygeforsikring, pension m.m. Derudover er der tvunget lægetjek 1 gang om måneden.

Klaus Tønnesen fortalte at forholdet til de kinesiske myndigheder og generel kontakt til omverdenen er utrolig vigtigt. Guan-si betyder relationer og er noget af det vigtigste for forretninger i Kina - at man har et netværk.

Fravær og medarbejderomsætningen er utrolig lav i Danfoss' virksomhed i Kina. Generelt virkede fabriks- og kontorbygningerne meget imponerende. Det lignede virkelig en dansk fabrik og ikke en kinesisk. Det var også tydeligt at fabriksarbejderne fik meget information om fx kvalitet og sikkerhed, hvilket måske gav en endnu større lyst til at holde disse i top. Klaus Tønnesen gjorde også meget ud af at gøre det klart, at det var et dansk firma og, at de dermed også havde danske standarder på alt fra sikkerhed til selve produktionen.

Generelt var besøget på Danfoss utrolig spændende og også lærerigt i forhold til at se, hvordan det måske kunne være at arbejde i et så "fremmed" land som Kina.



*Til te i et privat kinesisk hjem*

Efter besøget på Danfoss tog vi til Drum-tower. Her fik vi pludselig en ny guide, som viste sig at være meget dyr. Kameraet måtte ikke tages med ind i tårnet. Efter at have set et trommeshow inde i tårnet, tog vi rickshaws (cykel-taxa) til Hutongerne, som er den gamle del af Beijing. Her fik vi lov at komme ind i et privat hjem. Ved indgangen var der forskellige kendetegn. Der stod bl.a. en sted ved vejen som betød at familie var en militærfamilie, da denne sten var til at stige op på hesten.

Dørtrinnet var udformet sådan at jo højere det var, jo højere var familiens rang og over døren var der placeret nogle pæle. Antallet af disse fortalte ligesom stjerner på et hotel hvilket rang hjemmet havde. Denne rangorden fortalte bl.a. hvilke personer, der kunne giftes med hinanden. Huset var meget fint, men fx køkkenet var meget primitivt bortset fra få elementer som en mikroovn. Det var dog en lidt speciel oplevelse sådan at blive inviteret ind i et privat hjem, men dog meget spændende.

Klaus anbefalede os en restaurant til middagen om aftenen, som han selv skulle hen på. Han ville derfor gerne bestille noget mad til os, så vi dermed var sikret en god kinesiske middag, som også vestlige gæster kunne klare. Dette tilbud tog vi imod, og vi fik da også noget rigtig lækker mad, som endnu engang blev serveret med de tilsyneladende "standard-drikkevarer" i Kina: Øl og Coca Cola/Sprite. Vi begyndte nu også at få et mere afslappet forhold til pindene, så den form for slankekur holdte åbenbart ikke.

Da vi igen kom til hotellet tog vi en tur i poolen, hvilket var skønt ovenpå en lang dag.

Efter svømmeturen fik vi tændt for CNN, da bragte billeder fra London, hvor der var sprunget bomber i undergrundsbanen og i nogle busser. Man vidste endnu ikke noget om hvem og hvorfor, men man mente meget sikkert at det var terrorhandlinger. Vi blev vist hurtigt enige om, at vi syntes, det var en smule for tæt på lille Danmark, så det skræmte os en smule.

*Sisse*

## **Fredag den 8. juli: Besøg hos Novozymes, Beijing**

Fredag skulle vi besøge Novozymes. Om morgenen kørte vi i vores bus af sted mod den anden ende af Beijing hvor Novozymes hovedkontor for forskning og udvikling i Kina lå. Morgentrafikken i Beijing er meget tæt så det tog en del tid, men vi var dog taget af sted i så godt tid at vi ikke kom for sent. Hos Novozymes blev vi budt velkommen af Anders Ohmann som er lederen af Novozymes i Kina. Han startede med at holde et lille oplæg hvor han fortalte lidt om hvilke fabrikker og laboratorier Novozymes har i Kina. Hos Novozymes i Bagsværd havde vi allerede hørt hvad Novozymes laver og hvordan de arbejder, så Ohmann fortalte mere om hvilke forskelle der er på en virksomhed som Novozymes i Danmark og i Kina. Han forklarede også at Novozymes overhovedet var i Kina for at de på den måde har langt større mulighed for at kunne sælge deres produkter der og at de dermed også har adgang til de Kinesiske svampe som de indsamler og udvinder enzymer fra. Bagefter fik vi en rundvisning i huset. Selve bygningen er bygget som et vagttårn fra Den Store Mur. Det karakteristiske ved bygningen er, at den virker lukket udadtil, men åbner sig op indadtil hvor der i midten er en dejlig lille have med klipper, grønne planter, springvand og en lille sø med fisk i.



*Novozymes spændende bygning i Beijing rummer en oase med klipper, vandfald og grønne planter*

Under rundvisningen var vi rundt og se laboratorierne, som til forveksling ligner et hvert andet forskningslaboratorium i Danmark. Vi så også deres mange vaskemaskiner hvor de laver deres test af vaskepulver-enzymet.

Efter rundvisningen blev vi delt i to grupper og fik lov til at sidde og snakke med to kinesiske forskere og stille spørgsmål til dem. Det var sjovt at høre hvad de gik og lavede og hvad de syntes om at arbejde for et dansk firma.

Så var der frokost i Novozymes kantine og derefter sagde vi farvel til Anders Ohmann og Novozymes og kørte til Beijing Zoo. Første mål var selvfølgelig panda huset. Her sad der to pandaer. De var ikke vildt aktive, men den ene gik dog lidt rundt og satte sig indimellem på numsen mens den spiste bambus. I panda området uden for sad der også en panda oppe i et træ og kiggede ned på de mange tilskuere. Det var selvfølgelig en fin oplevelse at få lov til at se de store pandaer i levende live. Vi havde ikke så meget tid til at gå rundt i haven, men vi fik set nogle af bjørnene og mange af de store kattedyr som tigre og løver.

Vi tog tilbage til hotellet og havde en lille pause inden aftenmad. Nogle gik over i Silkemarkedet, men jeg selv var temmelig træt og tog mig derfor en lille lur. Om aftenen vi tog hen til en restaurant som vi havde fået anbefalet af Anders Ohmann. Maden var fin nok, vi sad dog uden for hvilket jeg syntes var lidt for varmt. Til den fiskeriet vi bestilte blev der fremvist nogle fisk og vi skulle så vælge hvilken en fisk vi ville have tilberedt.

Efter maden spadserede vi hjem til hotellet gennem ambassadekvarteret, men vi så ikke Danmarks. Til gengæld så vi flere delinger af soldater der marcherede rundt og som vi var lige ved at blive trådt ned af. Men vi nåede sikkert hjem og i seng.

*Mads*



## **Lørdag den 9. juli: Tai chi ved Temple of Heaven**

Dagens fællestur gik i dag til Himlens tempelpark. For bedst at opleve den særlige kinesiske atmosfære i parken kræver det, at man som kineserne står tidligt op og ankommer ved kl. 6-8 tiden. Af denne grund samledes vi derfor i hotellets reception kl. 6.30 næppe friske, men klar til at tage på tur. Vores anstrengelser med at stå tidligt op blev belønnet med en enestående oplevelse.

Vejret var lovende. Solen skinnede fra en skyfri himmel. Der må til denne iagttagelse tilføjes, at den skyfrie himmel muligvis skyldtes, at det var lørdag, og bilmængden derfor var noget mindre. Det meget store antal biler i Beijing på hverdage er medvirkende til at danne den smog, der ligger som en dis over byen. Byens smog var noget af det, der forskrækkede mig mest under opholdet i Beijing. Man mærkede den under aftenen en kløe i øjnene og kunne til tider se solen som rødglødende pga. svovlindholdet i luften. Det var derfor dejligt at kunne undgå både smog og trafik på turen til parken.

Få meter fra indgangen blev vi mødt af kinesernes unikke atmosfære. Som beskrevet i vores guidebøger sitrede den tidlige morgenstund af aktivitet, men havde man som jeg forestillet sig tai chi udført af forsamlinger på store åbne tempelpladser, tog man fejl. Udøvelsen af kinesernes morgengymnastik foregik i høj grad individuelt. Vi fulgte brede og mindre brede stier ind mellem træer og så, hvordan hver kineser havde sin egen stil. En slog sig rytmisk på kroppen, en anden gik i ring på en særpræget måde, mens en tredje svingede sig i et træ og en fjerde lavede koncentrerede kampøvelser.

Mens vi gik og nød varmen, atmosfæren samt lydende af kinesisk musik og kinesiske råb, passerede vi kinesere på løbetur og små jordegern, som sprang fra gren til gren. Vi nærmede os den kejserlige himmelhvælving, et af de tre arkitektoniske smukke bygningsværker på seværdigheden. Nu skiftede det individuelle præg til det mere sociale. Lidt større grupper lavede tai chi sammen, folk dansede sammen, udøvede synkroniserede bevægelser med sværd og vifter samt spillede tennis og andre boldspil. Vi blev på bærende vis tilbudt at medvirke i et ketsjerspil. Vi erfarede dog, at tilbuddet havde bagtanker, da vi efterfølgende fik stukket et prisskilt om prisen på to ketsjere og to bolde i hånden...



*Kinesere udfører synkroniserede bevægelser med sværd.*

Som turister fik vi utallige tilbud om diverse ting under vores ophold. Størstedelen af tilbudene var til helt urimelige priser, hvilket lagde op til at handle. Vi havde efter vores tur til Himlens tempelpark god mulighed for at afprøve vores handleegenskaber. Dagen var stadig ung, vi var fyldt med friske nye indtryk, og dagen var nu til fri rådighed. På markedet blev der handlet og diskuteret ivrigt om priser, hvorefter vi trøtte og glade vendte tilbage til hotellet til en gang massage og afslapning før IBO's begyndelse den følgende dag.

*Christina*

## **Søndag den 10. juli: Ankomst til IBO**

Alle vores ejendele, ny erhvervede souvenirs og oplevelser blev lemfædigt stoppet i kufferten – nu var det videre til det, det hele i virkeligheden handlede om Den 16. Internationale Biologi Olympiade. Os tøser fik slugt morgenmadsbufféen ( Mads nåede det muligvis slet ikke;-) efter en venlig henstilling om, at denne lukkede klokken 9. Endnu havde vi ikke helt vænnet os til den kinesiske præcision indenfor tidspunkter og organisation. Hvad vi først opfattede som uhøflighed, lærte vi at smile af, som en pudsig kulturforskel, der skulle følge os hele turen.

Bussen, der skulle hente os, lod dog vente på sig. Vi sad stablet op i hallen på Jinglun Hotel, og måtte skiftevis besøge toilettet og dele de resterende mavepiller. Så længe man bedte om en sådan, var alle klar over, at helbredssituationen ikke var helt optimal – sådan lærte vi hurtigt hinanden godt at kende.

I bussen mødte vi for første gang Li Qian, blandt udenlandske venner Emmely, som skulle være vores guide gennem hele ugen. Hun lovede gentagende gange lærerne at passe godt på os ”børn”, noget vi først senere skulle indse betydningen af. Desuden mødte vi nu for første gang nogle af de andre deltagere. Der sad fire drenge fra et østligt land og alle levede meget godt op til ens forventninger – 4 sæt briller, 4 gange meget anonymt tøj og klogskaben nærmest lyste ud af dem. Lidt beroligede blev vi ved næste stop, hvor en flok ”ganske almindelige” australske piger steg ind. De var fulgt af et kæmpe kamerahold, der gennem hele ugen filmede absolut alt. Ankomsten til hotellet, hvor alle os deltagere skulle bo, og afskeden med lærerne var lidt underlig. Det var her det langsomt begyndte at gå op for én, at der også var lidt alvor i hele turen til Kina. Hotellets kæmpe hall associerede dog nærmere ferie end hårdt arbejde. Alle mødtes i en kæmpe Banquet hall til frokost, hvor der til vores glædelige overraskelse bød på vestlige retter. Dog gik frokosten med at tjekke andre lækre ting i lokalet ud – blandt andet spottede vi en flok meget nydelige sydamerikanske drenge. Vores konklusion blev dog, at Danmark endnu engang stillede med klart det kønneste landshold.

**Det var på mange måder virkelig fascinerede at sidde der blandt så mange forskellige mennesker fra hele verden. Alle var vi unge mennesker, alle interesserede i biologi, alle spændte og forventningsfulde – men også alle så forskellige. Jeg anså dem egentlig på intet tidspunkt som konkurrenter, det hele handlede meget mere om, at de var mennesker, hvormed det var muligt og nemt at forme venskaber pga. vores identiske interesse og situation.** Samtidig blev man konfronteret med nogle af de mange fordomme, man har om diverse folkeslag. Så man landet Afghanistan på et navneskilt var min første tanke ”Osama bin Laden - terrorisme” – men de var jo stille og rolige, fornuftige drenge. Nogle fordomme blev således klar afkræftet, men andre dog også bekræftet. Kineserne var virkelig sygeligt målrettede, grækerne lugtede nemt ret svedige, amerikanerne var ret fjollede og sydamerikanerne delte virkelig kindkys ud til højre og venstre – lidt forenklet. Generelt var dette kulturmøde dog virkelig enestående. Resten af dagen foregik på værelserne eller tøffende rundt i hallen, hvor man faldt i snak med folk fra her og der. Emmely havde fortalt os, at vi ikke selv måtte krydse gaden, vi måtte intet spise, der ikke kom fra hotellet, hun skulle til enhver tid vide, hvor vi befandt os, og havde vi brug for noget ville hun sørge for at skaffe det. Vi fik udleveret gule T-shirts til den ene udflugtsdag og hvide til den anden. Dette plus en kasket skulle vi bære – en rigtig børnehave på skovtur. . Desuden skulle alt kommunikationsudstyr afleveres – ingen telefoner, ingen Internet altså ingen kontakt med omverdenen. Vi vidste ikke helt, hvordan vi skulle tage dette postyr til at starte med. På os selvstændige vesteuropæere virkede alle disse regler næsten provokerende – men på den anden side var det jo del af showet. Man tog det med et smil og lidt brøk, som del af oplevelsen - det er jo altid meget spændende at prøve noget nyt. Og der blev da også virkelig sørget for os. Emmely var villig

til at stå på hovedet for os, ville hele tiden sikre sig vi var okay og samlede ting op, når vi tabte det. Det var en enorm gæstfrihed, som dog næsten virkede for overvældende – det var jo en guide og ikke en tjener, vi ønskede.

Det positivt overraskende var, at der var så mange af de andre der delte vores syn på fænomenet biologi olympiaden. De var også kommet for at få en oplevelse og for at møde andre mennesker. Der var en stor del, der ikke havde brugt de sidste år og måneder på intensivt at undenadslære alt, hvad der muligvis kunne forekomme i prøverne. Så hele den store konkurrence, og hvad der måske kunne være blevet, og da også for nogle var, et stort pres, kom ned på et helt naturligt, roligt plan.

*Sidsel*



### **Mandag d. 11. juli: Åbningsceremoni på Beiings Universitet**

Nu var dagen kommet for den store åbningsceremoni. Vi startede dagen med en rigtig god morgenmad på hotellet, hvorefter vi tog af sted til Beijing Universitet, hvor åbningen skulle finde sted. Da vi kom dertil, blev vi ledt ind i en slags foyer, hvor navnene på de forskellige lande var stillet op efter alfabetisk rækkefølge. Da der var en del ventetid inden ceremonien skulle starte, begyndte vi at tage billeder sammen med de forskellige lande, så man på den måde kunne få et minde om de forskellige nationaliteter. På den måde fik vi også lige hilst på en del mennesker. Rummet vi stod i var enormt varmt, da solen skinnede direkte ned på os, så det faldt i god jord da guiderne begyndte at dele vand ud.

Endelig skulle ceremonien til at begynde og folk fandt tilbage på deres pladser og begyndte langsomt, land efter land, at gå ind i salen. Da jeg kom så tæt på, at jeg kunne begynde at høre musikken og speakeren, der nævnte de forskellige lande, begyndte det at kilde en smule i maven og adrenalinen begyndte langsomt at pumpe i kroppen. Da der lød "Denmark" i højtalerne, fulgte vi efter vores kinesiske guide, som bar Dannebrog, op på scenen, hvor vi stillede os et kort øjeblik på de fodtrin der var malet på gulve og vinkede med vores små dannebrogsglag.

**At stå der på scenen foran hundredvis af jublende publikum gjorde, at jeg pludselig følte mig som en del af noget virkelig stort, og det var nok egentlig først på det tidspunkt, jeg forstod, at jeg, en helt almindelig pige fra Danmark, var deltager i noget så prestigefyldt som et OL i Beijing.** Efter at have været oppe på scenen, satte vi os på publikumsrækkerne og så resten af landene blive præsenteret. Mange lande kom i nationaldragter eller havde en speciel måde at hilse på, hvilket gjorde det endnu mere interessant at se alle præsentationerne.

Da alle havde været på scenen skulle deltagerne og derefter jurymedlemmer aflægge ed om fairplay. Dette foregik ved at to repræsentanter for deltagerne var på scenen og læste edsaflæggelsen op. Der var også en del taler, fra bl.a. den øverste i IBO, som holdte en meget underholdende tale, som fik de fleste til at løfte på smilebåndet.

Herefter var der adskillige optrædere fra forskellige dele af Kina og fra Universitetets egne elever. Her kan nævnes tibetansk dans og nogle kvinder der dansede med trommer.

Efter selve ceremonien tog vi lidt flere billeder på scenen sammen med vores flag og sammen med nogle af de andre lande.

Da dette arrangement var overstået blev vi ledt over i en anden del af universitet, hvor der var en fremvisning af det apparatur, vi ville komme til at bruge til den praktiske prøve. Dette var mikroskoper, spektrofometre og centrifuger. Efter dette blev vi vist hen til de lokaler, hvor de praktiske prøver skulle finde sted, så vi nemt kunne finde vores plads igen dagen efter. Der var også stillet få ting frem på pladserne. Ud fra disse få oplysninger kunne vi tænke os frem til hvad nogle af de praktiske prøver muligvis kunne bestå af. Herefter tog vi busserne tilbage til hotellet, hvor vi senere spiste aftensmad.

Da vi spiste tidligt på hotellet, havde vi hele aftenen til egen rådighed. Den brugte vi sammen med nogle af de nye mennesker vi havde mødt. Vi snakkede bl.a. en del med nogle fra Argentina, som bød os på en speciel argentinsk drik "mathe", som var en form for te dog en del stærkere i smagen.

*Sisse*



*Fra åbningsceremonien*

### **Tirsdag den 12. juli: Practicals!**

Dette var dagen for de praktiske prøver. Efter morgenmaden kørte vi i busserne hen til universitetet. Her fik vi udleveret kitler i fire forskellige farver således at der var en rød, en gul, en blå og en grøn deltager fra hvert land. Vi blev så stillet op i de fire farvegrupper uden for laboratoriebygningen. Det alt var klart til start blev vi sendt ind i laboratorierne og gik i gang med prøverne. Vi havde halvdanden time til hver af de fire prøver. Efter den anden prøve spiste vi frokost i universitetets kantine. Hold et og to spiste sammen og hold tre og fire spiste sammen så vi ikke kunne hjælpe hinanden.

Den første prøve bestod i at vi skulle klippe et pladsmid med tre forskellige restriktionsenzymmer på forskellige måder. Vi skulle køre vores pladsmid-prøver på en gel-elektroforese. Der var også nogle spørgsmål omkring elektroforese og restriktionsenzymmer hvor vi blandt andet skulle beregne længden af nogle pladsmidstykker.

I den anden prøve fik vi udleveret en masse billeder af celler, hvor vi så skulle svare på hvilke typer mikroskoper og teknikker der var anvendt til de forskellige billeder. Vi fik også udleveret fem små stykker blade som vi skulle lave bladsnit af og kigge på dem i et mikroskop. Vi skulle så bestemme ud fra bladets struktur om de stammede fra C3 eller C4 planter.

I den tredje prøve skulle vi kigge på nogle små vandplanter i stereolup og bestemme nogle karakteristika for planterne. Bagefter skulle vi finde ud hvilke stoffer det var opløst i en række farvede opløsninger. Dette skulle vi gøre ved hjælp af et spektrofometer, hvor vi målte absorptionsen for opløsningerne ved forskellige bølgelængder og sammenlignede resultaterne med nogle standartkurver.

I den sidste opgave skulle vi først kigge på et billede af en masse melorme og så svare på hvordan de grupperede sig. Derefter fandt vi ved hjælp af en bestemmelsesnøgle frem til navnene på en masse udleverede insekter. Vi sluttede af med at dissekere en stor reje. Vi skulle tælle ben og munddele og kigge på den hovednerve som løber gennem rejen.

Efter de praktiske prøver kørte vi hen til Huizhenlou restaurant hvor vi skulle spise aftensmad med lærerne. Under middagen som, i modsætning til hotellets buffet, var en traditionel kinesisk en,

snakkede vi med lærerne om hvordan de praktiske prøver havde været og om oversættelserne var gode og forståelige nok.

Efter maden tog vi alle ud til en kulturpark for etniske minoriteter. Her blev der vist et flot show for os, hvor forskellige minoriteter fremførte deres egne sange og danse iført deres traditionelle tøj.

Showet endte med at alle de optrædende og IBO-deltagerne dansede rundt i en lang kæde. Dansen blev afløst af en gevaldig vandkamp. På pladsen foran scenen var der opstillet flere store lerkrukker fyldt med vand. Det startede med at nogle af de optrædende begyndte at sprøjte vand fra krukkerne på de dansende, hvorefter dansen ophørte og de fleste trak ud til siderne og det kun var de mest ivrige som løb hen til krukkerne og plaskede vand på dem som turde nærme sig. Men efter der begyndte at blive uddelt plastskåle til at sprøjte med gik folk helt amok med vandkastningen. Det var nu heller ikke længere sikkert bare at stå på afstand og betragte de andre, så man kunne lige så godt tage en skål og kaste sig ind i kampen, hvilket de fleste også gjorde.

Så den praktiske dag endte med at vi fuldstændig gennemblødte kørte tilbage til vores hotel.

*Mads*



### ***Onsdag den 13. juli: Den forbudte by og Sommerpaladset***

Denne hviledag mellem de praktiske og teoretiske prøver blev benyttet til at opleve nogle af Kinas største seværdigheder. Det fylder mig med glæde at tænke på, at arrangørerne for olympiaden ønskede at vise så meget som muligt af den bedste kinesiske kultur og historie under vores ophold, men da et land som Kina med en 5000 år gammel kultur har langt mere at byde på end en uges ophold retfærdiggør mærkedes tidspresset en dag som i dag. Vi ankom til Beijing centrum om formiddagen og oplevede på Den Himmelske Freds Plads den længste kø, jeg nogensinde har set. Mange tusinde kinesere stod på en række, der snoede sig ud på Den Himmelske Freds Plads for at få et glimt af Maos balsamerede lig i en krystalsarkofag i Mao Zedongs Mausoleum. Mindet om Mao blev yderligere understreget, da vi gik gennem Den Himmelske Freds Port, hvor et kæmpe portræt af Mao hang over den største af de fem porte. Den Himmelske Freds Port er i dag et symbol for det revolutionære Kina. Det var fra toppen af denne, Mao proklamerede folkerepublikken den 1. oktober 1949. Man føler sig pludselig lille, når man som enkeltindivid er omgivet af store kulturelle monumenter, der alle tilknyttes vigtige historiske begivenheder.



*Den himmelske Freds Port med et billede af Mao over den største af de fem porte.*

Oplevelsen i selve Den Forbudte By var præget af trængsel blandt de mange turister og guider, som alle forsøgte at holde styr på hver deres lille gruppe ved at flagre med små flag. Dagens tidspres fik vores guide til at gå i et rask tempo, hvilket gjorde det nødvendigt at være opmærksom for ikke at forsvinde i mængden. Med et kamera i den ene hånd, en vandflaske i den anden og sin taske tæt til kroppen måtte man i god tid planlægge at få taget nogle billeder ved at bevæge sig op i fronten af gruppen, stille op, få taget sine billeder og derpå skynde sig videre.

Guiden gjorde et længere ophold ved selve Kejserpaladset og forklarede en del af følgende: *Stedet blev bygget på 17 år af hundredetusinde kinesere fra 1403-1420 for igen at gøre Beijing til rigets hovedstad efter mongolernes hærgen. I de følgende næsten 500 år efter opførelsen husede Den Forbudte By 24 regerende kejsere fra Ming- og Qing-dynastiet, Kinas to sidste dynastier. Der er over 9000 rum i de fem paladser og mange boliger til datidens kejserfamilie, eunukker, tjenestepiger og konkubiner samt haver, porte og kunst. Opbygningen følger principperne i Feng shui (vind og vand), der skaber symmetri og deler komplekset i en nord-syd-vendt retning med centrum i kejserpaladset. Indgangen findes mod syd, da dette er den lykkebringende retning, mens der samtidig beskyttes mod den nordvendte sibiriske kulde og fjender fra nord. Hver bygning har tre elementer; en central del med åbning mod syd, en østvendt maskulin fløj som symbol for bl.a. magt og visdom samt en vestvendt feminin fløj, som symboliserer frugtbarhed. Det centrale palads, Kejserpaladset, udgør dragehovedet i komplekset. Dragen har i kinesisk kultur en beskyttende funktion, og er samtidig et symbol for kejseren. Ligeledes er løven beskyttende og også et symbol for magt. Foran nogle af indgangene ses henholdsvis mod øst en maskulin løve med poten på en kugle som magtsymbol og mod vest en feminin løve, der leger med en løveunge og symboliserer frugtbarhed.*

Trods de ellers stressende omstændigheder var det en umulighed ikke at blive grebet af en pludselig betagelse af stedets historie under guidens fortælling og forestille sig, hvordan kejseren og hans folk kunne leve et liv i stedets luksuriøse forhold helt isoleret fra den fattigere omverden. Jeg faldt hen i tanker om, hvorledes der i dette lukkede kompleks havde været mulighed for kunstneriske udfoldelser indenfor kalligrafi, billedkunst, musik og kampsport på de store pladser mellem paladserne. Der var ligeledes interessant at tænke på det store arbejde, der var lagt i at danne komplekset på en måde, som skabte harmoni i forbindelse med ying-yang.

Ved udgangen på den nordlige side af Den Forbudte By blev vi hevet tilbage til den nutidige, virkelige verden. En gruppe sørgelige eksistenser havde samlet sig om vores busser i håb om nogle skillinger fra de ankomne turister. Billederne af krøblingene, som slæbte sig frem mod os på brætter med hjul under og en voldsomt forbrændt mand hjulpet omkring for at tigge af en ældre dame, har brændt sig fast i min hukommelse som en kraftig påmindelse om det manglende sociale sikkerhedsnet i Kina i forhold til et vestligt land som Danmark. De tiggende bragte os i et dilemma om, hvorvidt man skulle give noget til en, med risiko for at resten ville samle sig omkring en for at tigge. De fleste valgte at ignorere og skynde sig ind i bussen for at flygte fra det voldsomme syn.

Det er underligt at tænke på, hvor hurtigt indtrykket fortrængtes, hvorpå vi vendte hjem til hotellet, spiste frokost og tog af sted igen til dagens sidste oplevelse, Sommerpaladset.

Sommerpaladset var kejserens sommerresidens opført på ordre af enkekejserinden Cixi fra 1888-1895. Det betagende ved sommerpaladset er igen de flotte kinesiske paladser, men også den kunstige fremstillede have og kunming-sø. Vores guide fortalte os om visse sten, man kunne berøre for at opnå lykke, mens en anden sten ville bringe ulykke ved berøring. Det der gjorde størst indtryk på mig ved sommerpaladset, var en 728 m lange overdækkede korridor, hvilken hele vejen var dekoreret med malerier, som hver fortalte en unik historie. Vi gik forholdsvist hurtigt gennem korridoren ud til nogle dragebåde ved kunming-søen. Jeg kunne sagtens have brugt mange timer bare i denne korridor på at stå og tolke hvert kunstværk. Vi afsluttede besøget med en tur i disse både, hvor vi kunne nyde den hyggelige have og de små romantiske gangbroer på afslappende vis.



*En af de smukke kunstværker i Sommerpaladsets lange korridor*

Folk var ganske trætte på vej hjem i bussen. Lidt blev der dog snakket samt grint, og vores kinesiske guider fortsatte med at lære os en kinesisk sang, vi havde øvet på i løbet af dagen. Da vi nåede hotellet blev der spist aftensmad, og derefter faldt folk til ro eller hyggesnakkede for at lade op til den følgende dags teoretiske prøver. Dagen havde bestemt virket som en appetitvækker for et fremtidigt besøg, da man som antydnet nemt kunne have brugt længere tid på hvert sted.

*Christina*

### **Torsdag den 14. juli: Teoretiske prøver**

Så var det blevet dagen for den anden prøve del – den teoretiske. Det var umuligt at føle det som en ”eksamens dag”. Vi boede jo på hotel, spiste stor morgenbuffet og var sammen med alle vores nye venner - men sådan var det jo også rarest. Jeg fornemmede egentlig ikke engang en nervøs stemning eller stilhed i bussen på vej til universitetet. For de flestes vedkommende var vi bare på vej til endnu en oplevelse a la dagen for inden.

Med politiskorte blev busserne i numerisk orden fulgt til Peking Universitet, hvor prøverne skulle afholdes. Dette var eneste måde at presse sig gennem Beijings total ustrukturerede og hårdtpressede morgentrafik. På universitetet var vi delt ud i en række lokaler, hvor vi fik tildelt en plads med vores respektive nummer i god sikkerhedsafstand til de andre. Generelt meget som en skriftlig eksamen ville foregå herhjemme. Som sædvanligt må man jo lige besøge toilettet, før man bænkes i 2½ time. Alle os tøser måtte mod vores vane trække godt op i bukserne og ned på knæ – så det gav jo bare anledning til lidt fælles grin, før vi ønskede hinanden held og lykke og gik hver til sit.

Da man først sad på sin plads og ventede på at måtte åbne konvolutten, kunne man da godt mærke spændingen. Især idet omgivelserne jo var meget seriøse. Selve prøven var inddelt i 2 delen af 2½ times varighed hver. Stemningen blev lidt mere elektrisk, idet vi åbnede kuverterne og fandt ud af, at der manglede svarark til testen. De velorganiserede kinesere løste selvfølgelig hurtigt det problem.

Jeg ved ikke om prøverne var sværere eller nemmere end, hvad vi før var blevet udsat for og før havde set. Min forventning til prøverne var jo, at de ville være sygt svære, og at man højst sandsynligt ville vide meget lidt af det. Sværhedsgraden af prøverne havde overrasket mig voldsomt til den første indledende test, så nu forventede jeg nærmest det værste. Derfor blev jeg egentlig også blot positivt overrasket, når der kom noget jeg virkelig vidste. Nogle spørgsmål var direkte umulige, mit kryds blev sat total tilfældigt. Ved andre havde man en idé om, hvad indholdet af spørgsmålet var, men kendte ikke lige til dette aspekt af emnet, og ved andre igen vidste man måske at svarmulighed 1 og 2 var rigtige, det springende punkt var om 5 også var. På den måde var prøverne frustrerende. Man fik jo ikke point for at tænke biologisk og komme frem til et resultat, som var delvist rigtigt, sådan som vi i Danmark har tradition for det. Men det var nu engang spillets regler, og svarmulighederne hjalp jo i de tilfælde, hvor man var på herrens mark.

Tiden gik hurtigt, da man først kom i gang, men jeg følte nu ikke et voldsomt tidspres, idet jeg hurtigt kunne en springe en række, for mig, volapyk spørgsmål over. Det gav tid til at grine af spørgsmål som fx om hesten Smart Hans, der kunne regne. Midtvejs var indlagt en tiltrængt frokostpause, hvor man kunne få energi depoterne opfyldt – eller hvad den kinesiske mad nu gør ved én. Man kunne tydeligt mærke, det havde været ferie et stykke tid, så hjernen havde lidt svært ved at komme helt op i omdrejninger. Det var dog dejligt lige at få mulighed for at tale med de andre, og høre at man ikke var den eneste, som synes, det her var ret svært. Anden del foregik meget som første, og jeg følte egentlig, alle prøverne var egentlig overstået lige så hurtigt, som de var begyndt. Lige da vi troede, vi havde udstået al den mulige smerte, gav Emmely af et venligt hjerte, os hver en ærteis som tillykke med, at det hele var overstået. Jeg kan bedst beskrive den, som de meledede ærter, man optør af for gamle fryseposer, som man så havde blendet og frosset. En meget uheldig smag fik man ud af det – men vi kunne jo ikke få os selv til at smide den ud. Så vi overkom endnu en udfordring.



*Efter konkurrencen mødtes lærere og deltagere til fælles middag ved de karakteristiske runde borde, hvor kinesiske retter i en uendelighed blev sat ind på drejeskiven i midten*

Aftensmaden fik vi sammen med lærerne på en Peking Duck restaurant. Det var et rigtig flot sted, hvor vi alle sad i en stor guld udsmykket sal. Lærerne var naturligvis meget interesserede i at høre, hvad vi havde syntes om dagens prøve. De beroligede os med, at de også synes de var svære, og heller ikke selv kunne svare på dem alle. Maden var rigtig lækker. Vi fik en demonstration af, hvordan Peking anden skulle puttes i små pandekageagtige brød med løg og sojasovs. Det var delen med at folde pandekagen og spise den med pinde, som vakte størst problemer. Så snart vandmelon var kommet på bordet, blev der i mikrofonen sagt ”hurry hurry”, og vi måtte alle storme i bussen for at nå til et akrobatik show. Vandmelon synes på kinesisk at være ensbetydende med ”afgang”. Selv om vi dårligt nåede at sætte os, før showet startede, var det virkelig en oplevelse. Det var så utroligt, hvad de mennesker kunne – som om alle naturlove og tyngdekraft ikke eksisterede på scenen. Stabler af mennesker, stiger og glas i flere meters højde. De nærmest fløj gennem drejende ringe i luften, hoppede rundt på kæmpemæssige bolde og 14 kinesere kørte på én cykel. Man sad dér og prøvede at bilde sig selv ind, det var en film, så man vidste intet gik galt – det var ret nervepirrende, men virkelig fantastisk. Her så man fra en anden vinkel, hvad den

kinesiske arbejdsomhed og elitære uddannelsesform kunne føre til af underværker.

*Sidsel*

### ***Fredag d. 15. juli: Den kinesiske mur!***



Det var nu dagen for turen til den berømte kinesiske mur. Så da vi stod op iførte vi os de gule bluser som vi havde fået besked om skulle bruges netop denne dag.

Vi placerede os i den sædvanlige ”bus 3” og kørte 1½ times tid til det sted, hvor vi skulle begynde vores vandring op af muren. Efter at have aftalt mødetidspunktet startede vi vores tur op af den uendelige række af trapper. I starten gik det tjept, da benene stadig var friske, og man endnu ikke havde taget alt for meget imod varmen. Man da det var en af de mest solrige dage på turen, varede det dog ikke lang tid for at sveden pibede frem. Og da vi var nået omkring halvvejs op, opfandt vi et nyt ord: ”svedflod”, som måtte være det eneste, der kunne beskrive den tilstand, vi befandt os i. Benene var også knap så friske mere, men til tops skulle vi jo nå. Der var dog faktorer, som kunne holde humøret oppe såsom den vidunderlige natur omkring os og de enkelte svedige men dog charmende fyre vi mødte på vores vej ☺.



Da vi endelig nåede toppen, var der en fantastisk udsigt. Og selvom vi vidste, at vi lignede stegte krebs eller tomater fik vi taget et par billeder med det flotte view som baggrund.

Med dirrende ben tog vi nedturen i et noget hurtigere tempo end de sidste meter på opturen. Og få kølige vindpust på vejen ned gjorde da også, at varmen efterhånden blev lidt mere udholdelig. Jeg synes dog ikke, det var den mest behagelige oplevelse at skulle sidde i en bus i 1½ time med en stadig fugtig T-shirt på og en del ildelugtende IBO-deltagere omkring mig. Så det var rart, at vi skulle tilbage til hotellet for at spise middagsmad (så vi kunne nå at skifte tøj) inden turen gik til den af folk fra Beijing kendte gågade Wangfujing Street.

Vi blev sat af i nærheden af gaden og fik udleveret et kort og herefter overladt til os selv de følgende 2 timer. Dem brugte vi på et par enkelt butikker. Vi var bl.a. inde i en meget lille og overbefolket butik, nærmest et marked, hvor alt kostede 10 yuan. Og da kinesere har utrolig dårlig køkultur og generelt fra vores synspunkt ikke virker som de mest høflige mennesker, gik vi hurtigt videre efter at have samlet et par ting sammen, vi ville købe. Turen gik da også lige kort forbi McDonalds hvor vi fik os en is, som smagte en del mere hjemligt end det meste andet, vi var blevet ”udsat” for de seneste 2 uger. Da vi kom tilbage til busserne (danskerne var der selvfølgelig til tiden) var der som sædvanlig en del der ikke helt havde forstået mødetidspunktet, så derfor blev der endnu en gang en del ventetid før vi vente snuden tilbage til hotellet.

Efter et mættende aftensmåltid havde vi igen aftenen til egen rådighed. Som nogle af de andre aftener blev der arrangeret fest på et af hotellets værelser, men endnu engang blev den senere på aftenen/natten flyttet ned i lobbyen. Selvom jeg hyggede mig rigtig meget, havde jeg alligevel en mærkelig fornemmelse i maven, da det gik op for mig at, om en dags tid var det olympiaden slut og de mennesker, man havde brugt så meget tid med den sidste uges tid, fik man måske aldrig at se igen. Det lagde dog ikke en dæmper på festlighederne, hvilket dog resulterede i et par halvfulde canadier og amerikanere☺.

Sisse

### **Lørdag den 16. juli: Guld, sølv og bronze**

Lørdag skulle spændingen så udløses – hvem havde vundet medaljer og ville alle kineserne få guld? Men inden afslutningsceremonien skulle alle IBO-deltagerne ud og besøge nogle kinesiske high schools. Vi kørte to busser ud til Beijing 101<sup>st</sup> High School. Efter et hurtigt gruppebillede blev vi budt velkomne af to af de kinesiske elever fra skolen. Nogle lærere fortalte lidt om skolen og nogle talentfulde elever fremførte deres kunnen inden for blandt andet dans og kampsport. Efter det fik vi en lille rundvisningen hvor vi så deres samling af udstoppede dyr, deres drivhus og et lille kig ind på værelserne i de tilhørende kollegier hvor eleverne kunne bo. På grund af sommerferien var der kun de få elever som tog sig af vores besøg, men normalt gik der omkring 3000 elever på skolen hvoraf ca. 1000 også boede der. Så det var ikke nogen lille skole.

Rundvisningen endte i spisesalen. Her skulle vi spise frokost med eleverne, men inden da skulle vi selv tilberede noget af den – nemlig nogle dumplings. Vi skulle rulle dej ud til nogle små pandekager som så skulle fyldes med en blanding af hakkede grøntsager og krydderurter hvorefter de blev kogt. Det var meget sjovt at prøve og de smagte faktisk ikke så dårligt.

Efter frokosten tog vi hen til universitetet hvor afslutningsceremonien skulle være.

Lige som ved åbningsceremonien blev de forskellige nationer præsenteret en af gangen på scenen, men denne gang var lærerne også med oppe. Efter at alle lande var kommet ind var der selvfølgelig diverse taler og præsentationer af forskellige folk som havde haft med afholdelsen af IBO at gøre. Og så var vi nået til medaljeoverrækkelsen. De startede med at råbe bronzemedalje-vinderne op.

**Selvom jeg godt vidste, at chancen for at Danmark havde vundet en bronzemedalje ikke var ret stor sad jeg alligevel spændt og håbede, at en af os ville blive råbt op. Men da de havde råbt de første par stykker op og der ikke var nogle danskere i mellem var det dog klart at vi ikke ville få nogen medalje og jeg kunne roligt læne mig tilbage i sædet og glæde mig på de andre deltagers vegne når en af de nye venner jeg havde lært at kende fik en medalje.**

Heldigvis for Kina fik alle fire deltagere en guldmedalje. Det havde været synd hvis der var en af dem som ikke havde fået det, med al den prestige som står på spil for dem. Ydermere var det Zhou Zhou fra Kina som blev nummer et, så de var vist godt tilfredse. I alt blev der uddelt ca. 120 medalje – 60 bronze, 40 sølv og 20 guld.

Efter medaljeoverrækkelsen var der lidt tid til at tage billeder af medaljevinderne og så gik turen ellers tilbage til vores hotel hvor vi spiste middag sammen i det danske team. Efter middagen tog lærerne tilbage på deres hotel og vi unge fandt nogle øl og hyggede videre nede i hotelloobbyen... Og det var så den sidste aften for IBO 2005.

*Mads*



*IBO-posttour 18.-24. juli: Beijing – Kunming – Lijiang – Shangri-La.*

*Stenskoven nær Kunming var første stop i Yunnan provinsen*

### **Onsdag den 20. juli: Lijiang – Black Dragon Park og Ancient city**

Den første af dagens udflugter bragte os til Black Dragon Park. Vores guider fortalte os på vejen om dragens symbolske betydning som beskytter og vandspyer. At drager spyer ild er indført af vestlig kultur. I forbindelse med parken fortæller en legende, at en sort drage skulle være fløjet over området og have spyet vand, således søen i parken blev dannet. Vandet, der løber gennem den gamle bydel, menes ligeledes at have sammenhæng med denne drage.

Vi ankom til parken i overskyet vejr. Da det på daværende tidspunkt var regntid i Yunnan, kunne vi kun være tilfredse. En lille hvid, buet gangbro, smukke blomster og kinesisk arkitektur gjorde stedet hyggeligt og seværdigt. Søens vand var dog pga. af regntiden mudret, og værre var det, at hovedattraktionen Black Dragon Snow Mountain normalt ville spejle sig flot i søen, mens vi på denne dag end ikke kunne skue bjergets top. Dette fantastiske syn måtte vi i stedet nyde på postkort fra stedet.



*Black Dragon Park er stadig hyggelig på en overskyet dag*

Parken bød på dansende piger i stammedragter, påfugle eller aber man kunne fotograferes med – naturligvis mod betaling. Herudover sås mange små butikker med souvenirs og håndværk. Et sted sad en kinesisk kvinde og vævede, mens to andre kvinder syede de smukkeste broderier på meget tyndt gennemsigtigt stof. Trådene skinnede og dannede tredimensionelle effekter. Det var muligt at købe broderierne med alverdens motiver.

Kina er verdenskendt for deres tekultur. En lille specialitetsbutik gav turister mulighed for at smage og høre om forskellige tesorter. Hylderne i den lille butik var fyldt med tedåser, og centralt i den lille butik udgjorde en sjovt udformet træstub et tebord, hvor der var stillet taburetter omkring. Tyve minutters prøvesmagning fulgte samt forklaringer på, hvor teen dyrkes, og hvilken helbredende virkning den har. Da te er en mærkevare for Kina og især Yunnan, er te en turistmagnet, og priserne

er derefter. Alligevel købte mange af os te. Man har ikke været i Kina uden at have smagt noget te...

Sidste oplevelse i Black Dragon Park var Dumba-instituttet. Naxi-folket er hovedstammen, og Dumba er religionen i Lijiang. Naxi-folket er kendte for Kinas ældste tegnsprog, piktogrammer. Instituttet er en del af områdets indsats for at bevare og lære unge i Lijiang at læse og skrive piktogrammerne. En dumba dvs. en ”vismand” sang os velkommen, hvorefter en pige, som studerede piktogrammer og engelsk viste nogle piktogram-eksempler. Afslutningsvist fik en frivillig blandt publikum mulighed for at få skrevet sit navn både på kinesisk og med piktogrammer.



*En studerende underviser os i Naxi-folkets piktogrammer. Dette er et eksempel på en ægteskabspagt.*

Eftermiddagen brugte vi til at spise og vandre rundt i Lijiangs gamle bydel, der bestod af tætte åbne butikker langs smalle hyggelige gader. Ønskede man som turist at finde souvenirs eller spændende kinesiske beklædningsgenstande, sko og smykker mm., var dette et oplagt sted. Der blev fra min side powershoppet hele eftermiddagen. Det var på dette tidspunkt på turen, jeg måtte erkende, at det ikke er forbruget af penge, der kan bekymre vestlige turister, men snarere pladsen i kufferten og dennes vægt. Jeg har lært af denne tur, at rejser man til østen, fylder man kun sin kuffert halvt, da den stensikkert vil være fuld på hjemturen alligevel. Dette må blive de vise ord for denne vidunderlige dag.

*Christina*



### **Torsdag – fredag den 21. – 22. juli: Shangri-La**

Turens sidste destination krævede en bustur, der tog os endnu højere op i bjergene. Det dominerende mindretal i Shangri-la er tibetanerne, og området bar tydeligt præg af at være en blandingskultur. Spredt mellem de karakteristiske kinesiske huse, hvor tagrygningen buer i enderne, lå de typiske tibetanske huse med de svagt konkave husmure. På vej dertil så vi Yanche floden og Tigerspringskløftet. Det var imponerende og at stå så tæt på de enorme vandmasser – man kunne næsten på egen krop føle nogle af naturens uforståelige kræfter. Vi måtte kravle ned af en stejl stentrappe for at nå til bunden af kløften, hvilket blev endnu en svedig, hård oplevelse i den tynde

meget fugtige luft. Overalt sad små børn i deres flotte nationaldragter klar til at lade sig fotografere for et par yuan. Man kunne ikke lade være med at trække på smilebåndet, når de fik brugt alle deres engelske kundskaber i én sætning ”Hello, how are you, thank you” – på den anden side levede de en barndom, man aldrig ville tillade et dansk barn. Generelt var det et utrolig smukt bjerglandskab, vi kørte igennem. Det stod i så stor kontrast til det industrialiserende Kina, der havde mødt os i Beijing, så det var ret spændende også at se denne del af landet.

Samme aften var vi til tibetansk familiefest, hvilket var noget mere festligt end de gængse danske familiekomersammener. Ved indgangen fik vi alle et hvidt tørklæde som symbol på, at vi var velkomne. Så blev vi bænket i en sal og fik lov at smage de traditionelle retter. Blandt andet fik vi buttermilk, som duftede umiskendeligt af det smeltede smør, vi bruger under bagningen, ristede bygkorn, forskellige brød, risbrændevin og ind blev båret et helstegt får, som vi alle fik en lille del af. I midten af rummet styrede en lille meget energisk kvinde løjerne. Hun præsenterede alle sang-, dans- og musiknumrene. Den klassiske tibetanske dans udføres med nogle meget lange ærmer, som de svinger rundt som vimpler. Sangen foregår i et helt utrolig højt toneleje, som nok ikke lige er beregnet til mikrofoner. Folk gik op og lagde deres tørklæde om halsen på den syngende, hvilket vidst oprindeligt havde været brugt som frieri. Der var en fantastisk stemning, folk trampede og klappede og var helt vilde. Publikum blev involveret gennem fællesdans og fællesråb, og desuden skulle hver af de gæstende grupper bidrage til underholdningen. Den klarede Sisse for os med en meget smuk ”Der er et yndigt land” – ret sejt, og hun havde en hel bejlerskare.

Hotellet vi boede på i Shangri-la var meget pænt, men vi blev noget overrasket over morgenmaden, som for første gang var 100 % kinesisk. Kinesere spiser vitterligt det samme morgen, middag og aften. Hvis de kinesiske krydderier er svære at klare kl. 18, er de i hvert fald helt umulige at fordøje om morgenen. Hvad der lignede uskyldige pølser og kødsovs viste sig at have en meget alternativ smag – endnu en interessant oplevelse.

Turen gik på anden dagen endnu højere op i bjergene, hvor vi i en scenicbus kørte op til en gangsti, som ledte ind til en meget smuk bjergsø. Luften var meget tynd, så vi måtte have et hiv af en iltflaske, for at kunne klare strabadserne. Der havde en dejlig sejltur på søen i en lille fin kinesisk båd. Senere besøgte vi en anden, dog udtørret sø, hvor vi fik en ridetur.



Det var virkelig et smukt sted. En hel grøn græseng, med græssende køer og bjerge som omkredsede denne i alle retninger. På hele busturen blev vi ledet af en guide, der dog i dette tilfælde talte et meget begrænset og svært forståeligt engelsk. Det var svært ikke at grine, da han forklarede, hvordan den første lama var en ”monkey”, og hvordan der havde levet 3000 ”monkey’er” dvs. munke i det tempel, vi besøgte. Det var et utrolig smukt buddhistisk tempel. For mig, der havde lært

om alt dette i religionstimerne, var det spændende så at sige at se det i levende live. Vi så de mange buddha og bodhisava statuer og fik forklaret livshjulet, karma og alle de andre essentielle begreber. Vi er virkelig blevet uddannet på mange områder i alt fra religion, til meteologi, til kameraoptik og selvfølgelig biologi på denne tur.

*Sidsel*



*Templer i Shangri-La*